

промислового технікумі (нині Київський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва ім. М. Л. Бойчука). З 1999 р. став асистентом у майстернях своїх колег і близьких друзів В. В. Швецова та В. А. Чепелика в Національній академії образотворчого мистецтва і архітектури. Він завжди залишався прихильником класичного і реалістичного мистецтва. Мови модернізму, а тим більше постмодерну, не приймав і не розумів. Студенти дуже любили свого вчителя, відчували його позитивне ставлення і розуміння. Богдан мав дар до сімейного життя. Зі своєю майбутньою дружиною Тетяною Бобровниковою він дружив з дитинства. Разом пройшли школу Лисенка, одружилися, виростили дітей, мали щастя пестити онуків. Від свого батька Богдан успадкував ще один дар — любов до землі. Останні роки він захоплювався вирощуванням помідорів, ретельно вибирав різні сорти, стежив за розвитком зелених рослин і був щасливий пригостити запашними плодами своїх близьких та друзів. У його гостинній оселі всім було комфортно і весело. Цю радість буття і пам'ять про чудову людину ми зберігатимемо в своїх серцях.

**Іван ДЗЮБА, Ірина та Ігор КАЛИНЦІ, Дмитро ПАВЛИЧКО,
Валентина СТРІЛЬКО, Олександр ФЕДУРУК, Галина ЯРОВА,
Андрій ЧЕБИКІН, Володимир ЧЕПЕЛИК**

СЛОВО ПРО ПАТРІОТА

У передвесняні дні на дев'яностому році життя пішов у засвіти Маріян-Павло Коць — людина високих моральних почуттів, патріот, інтелігент, який присвятив своє життя служінню Україні. Людина глибоко віруюча, він усі відведені йому долею роки був милосердним християнином, творив добро, допомагав хворим, стражденим. Понад усе любив Україну, жив її радощами, болями, надіями. В останні роки переїхав із США і оселився в селі на Львівщині.

Маріяна Коця в Україні знали, поважали і любили. Він належав до того старшого покоління, яке в силу історичних обставин змушене було покинути рідну землю і шукало свого щастя на еміграції. На початку він нелегко працював то на швацькій, то на тютюновій фабриці простим робітником, хоча до того на Лемківщині в молодого юнака була професія вчителя, посада директора школи. Енергійний, ерудований, Маріян Коць у перші роки на еміграції домігся свого, очолив експертний відділ фабрики, а потім присвятив себе банківській справі, став віце-президентом українських кооперативів у США, виявив хист у видавничій діяльності.

Маріян Коць жив Україною і мріяв про неї завжди. Він серцем і душею був зі своїм народом. І тоді, коли вдарили лихом чорнобильські дзвони, — відгукнувся, приймав у себе дітей чорнобильців, допомагав людям у біді, — і тоді, коли зі співробітниками НАН України почав готувати до друку «Енциклопедію української музики». І тоді, коли йшов за покликом серця до українських шкіл, щедро даруючи їм комп'ютерну техніку. І коли став активним членом Асоціації дослідників голодомору, сприяючи виданню фундаментальних праць про цю трагічну сторінку історії нашого народу.

Свій організаторський талант Маріян Коць багатимірно розгорнув на едиційній ниві, заснувавши «Видавництво Маріяна Коця». За його ініціативи, сприяння, за безпосередньої його участі було випущено у світ понад сотню книжок, у т. ч. такі неординарні, як «Українські народні мелодії» Зиновія Лиська, двотомник Ю. Шевельова «Я — мене — мені», «Щоденник» А. Любченка, «Леся Українка» П. Одарченка, «Марра mundi» — збірник наукових праць на пошану Яр. Дашкевича. Він видавав і поширював твори В. Барки, якого близько знав, як і Юрія Косача та Докію Гуменну.

Маріян Коць широко сприйняв ідею повернення в Україну культурних цінностей, став у США експертом Національної комісії з цієї проблеми. Активно співпрацював з Фондацією О. Грищенка в Нью-Йорку з метою повернення спадщини видатного художника, ініціював передачу в музеї України багатьох творів, історичних, культурних пам'яток, архівів. Свою власну величезну бібліотеку і мистецьку збірку заповів Львівській науковій бібліотеці ім. В. Стефаніка НАН України, і сьогодні багато творів з цієї колекції експонуються у відділі Антоновичів шанованої академічної бібліотеки.

Великий патріот України працював з багатьма музеями України і чи не найактивніше — з улюбленим музеєм гетьманства в Києві, де за його участю організовувалися зустрічі

з глядачами, проводилися вечори пам'яті, презентації виданих ним книг, вшановувалися імена видатних українців.

Маріян Коць не залишився байдужим до чужої біди, допомагав усім, ніколи не відмовляючи тим, хто потребував підтримки, — самотнім, хворим, літнім людям. Активний, тверезо мислячий, ініціативний, він скрізь устигав, знаходячи час і сили для виконання громадських справ, з усіма ділився досвідом, знаннями. Його обрали виконавчим директором Східноєвропейського інституту ім. В. Липинського, головою фундації ВУАН у США, членом редколегії багатьох колективних видань і журналів.

Вічний син України, він рівно, твердо ступав по обраному ним життєвому шляху, зберігаючи любов до свого народу і пошану до його світочів, поважаючи славетні українські традиції й поширюючи українську християнську віру. Держава його шанувала, відзначала сумлінну працю, шляхетні громадянські поривання. Він із хвилюванням сприймав заслужені нагороди, відзнаки.

Зберігаємо в наших серцях вдячну пошану до великого добродійника і любов до нього, несемо свій смуток, жаль, тримаємось його мудрих настанов і зобов'язуємось нести далі його переконання, віру і надію.

Земля Вам пухом, пане Маріяне!

Олег КОВАЛЬ,
мистецтвознавець,

ЄВРЕЙСЬКЕ МИСТЕЦТВО В УКРАЇНСЬКОМУ І ЄВРОПЕЙСЬКОМУ КОНТЕКСТІ

Центр сходознавства Харківської державної академії дизайну і мистецтв (ХДАДМ) щойно презентував третє і четверте число «Сходознавчих студій» — спеціального видання «Вісника ХДАДМ» (відповідно до пагінації вісників академії — № 8 за 2010 та № 9 за 2011 р.), — які утворили самостійний академічний видавничий проект, повністю присвячений єврейському мистецтву: «Єврейське мистецтво і український контекст». Перший том висвітлює матеріали, пов'язані з традиційною єврейською художньою культурою, другий — репрезентує широку палітру досліджень арт-юдаїки (і україноюдаїки, за М. Феллером) ХХ–ХХІ ст. і мистецького контексту,

який розгортався в художній практиці десь поблизу єврейського культурного мистецького концептуарія. Підназва кожного з томів красномовна і майже вичерпна щодо змісту: 1) «Єврейське мистецтво і український контекст: обрії традиційної художньої культури»; 2) «Єврейське мистецтво і український контекст: у руслі європейських новацій». Це перша спроба в Україні комплексного, синтетичного об'єднання єврейської і водночас української культурної спадщини в єдиній академічній царині мистецтвознавчих досліджень, що змінює й оновлює традицію мистецтвознавчих видань загалом і майже монографічного висвітлення певної теми в цілому. Сходознавчо орієнтоване мистецтвознавство Харкова, передусім — ХДАДМ — продемонструвало своє вміння згуртувати широкий загал дослідників з України, Росії, Польщі, Литви, Ізраїлю, США і Канади навколо досить суперечливих і методологічно ще не вирішених проблем, полігонально висвітлити не тільки широке коло питань специфіки єврейського мистецтва, а й окреслити і виокремити ту методологічну і науково-культурну специфіку мистецтвознавчого сходознавства, яка визначає сьогодні високий

